08/10/2023

Νέες ταυτότητες: Προβληματισμοί και επιφυλάξεις – Της Αδελφότητας Θεολόγων «Ο Σωτήρ»

/ Γνώμες

Με κείμενό της η Αδελφότητα Θεολόγων "Ο Σωτήρ" εκφράζει τους προβληματισμούς και τις επιφυλάξεις της για τις νέες ταυτότητες.

"Είναι φανερό ότι χρειάζεται κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, προσαρμοσμένο στις συνθήκες που δημιουργεί ο σύγχρονος ψηφιακός κόσμος, το οποίο να εγγυάται τη σύννομη χρήση όλων αυτών των ψηφιακών μέσων. Ο Νόμος – και το Σύνταγμα – πρέπει να προστατεύει τους πολίτες από την κατάχρηση της ψηφιακής πληροφορίας (π.χ. διακρίσεις των πολιτών σε κατηγορίες, κοινωνικός αποκλεισμός, υποκλοπή στοιχείων για εμπορικούς λόγους κλπ). Ο ***σύγχρονος τεχνοκρατικός πολιτισμός*** *οφείλει να σεβασθεί την αξία του ανθρώπου και την ελευθερία του και να διατηρεί πάντα ανοικτούς μη ψηφιακούς δρόμους κοινωνικής δραστηριότητας και ελεύθερης ύπαρξης, ώστε να μην φθάσει ο άνθρωπος στο*

σημείο να αυτοπαγιδευθεί (πρβλ. τα ηθικά διλήμματα που προκαλεί η ιλιγγιώδης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης)”, αναφέρεται μεταξύ άλλων.

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο:

Ἰδιαίτερη ἀνησυχία ἔχει προκληθεῖ σὲ πολλοὺς Ἕλληνες πολίτες ἀπὸ τὴν ἔκδοση νέων ταυτοτήτων, ἡ ὁποία ξεκίνησε ἀπὸ τὶς 25 Σεπτεμβρίου. Ἡ Ἀδελφότης μας, ποὺ συμμερίζεται τὴν ἀνησυχία αὐτή, ἐπιθυμεῖ νὰ καταθέσει καὶ τὸν δικό της προβληματισμὸ μὲ ψυχραιμία καὶ νηφαλιότητα, μὲ αἴσθημα εὐθύνης καὶ μὲ φόβο Θεοῦ. Πρὶν ὅμως ἐκφράσουμε κάποιες σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν νέων ταυτοτήτων, εἶναι χρήσιμο νὰ κάνουμε δύο βασικὲς ἐπισημάνσεις: Πρῶτον, νὰ δοῦμε πῶς τοποθετεῖται τὸ θέμα τῶν ἠλεκτρονικῶν ταυτοτήτων στὴ συνείδηση τῶν πιστῶν χριστιανῶν καί, δεύτερον, ἂν ὑπάρχει θεσμικὸ πλαίσιο γιὰ τὸν νέο ψηφιακὸ κόσμο ποὺ ἀναπτύσσεται γύρω μας.

Α. Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

Τὸ θέμα τῆς ἐκδόσεως νέων ταυτοτήτων ἐμφανίσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ προσκήνιο τὸ 1986 μὲ τὴ ψήφιση νόμου (Ν. 1599/1986) ποὺ προέβλεπε τὴν ἔκδοση ταυτοτήτων ἠλεκτρονικοῦ τύπου καθὼς καὶ τὴν καθιέρωση Ἑνιαίου Κωδικοῦ Ἀριθμοῦ Μητρώου (ΕΚΑΜ). Ὡστόσο ὑπῆρξαν πολλὲς ἀντιδράσεις καὶ ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ἐφαρμόσθηκε. Τὸ ζήτημα παρακολουθοῦσε στενὰ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ ὁποία διατύπωνε πάντοτε μὲ σαφήνεια τὶς ἐπιφυλάξεις της. Διαβάζουμε στὸ σχετικὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου (8-3-1993): «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἤχθη ἐκ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τοῦ ὅλου θέματος τῶν νέων ταυτοτήτων εἰς τὴν βεβαιότητα ὅτι δι’ αὐτῶν... ὑπάρχει ἡ δυνατότης μιᾶς ἐφιαλτικῆς ἀπειλῆς κατὰ τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Πολίτου. Ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ καθίσταται εὐκολοδιάκριτος, ἂν ληφθῇ ὑπ’ ὄψιν ἡ ὕπαρξις τῆς ἠλεκτρονικῆς λωρίδος εἰς τὸ κάτω μέρος τῶν νέων ταυτοτήτων, ἡ μέλλουσα νὰ περιλαμβάνη προσωπικὰ στοιχεῖα τοῦ κατόχου, ἀόρατα διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐπομένως ἄγνωστα εἰς τὸν κάτοχον, δυνάμενα νὰ ἀναγνωσθοῦν μόνον ἀπὸ τὰ εἰδικὰ ἠλεκτρονικὰ ὄργανα τοῦ κράτους».

Ὅταν ἐτέθη παρόμοιο θέμα «ἠλεκτρονικοῦ φακελώματος» μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐπικύρωση (1997) ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ Βουλὴ τῆς Συνθήκης Σένγκεν, ἀντέδρασε σύσσωμος ὁ ἐκκλησιαστικὸς χῶρος μὲ ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα: Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, Ἱερὰ Κοινότητα Ἁγίου Ὄρους, Ἱερὲς Μονές, Ὀρθόδοξες Ἀδελφότητες καὶ Σύλλογοι, καθὼς καὶ πλῆθος ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων1. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴν Ἐγκύκλιο (2626/7-4-1997) ποὺ ἐξέδωσε τότε, εἶχε ὑπερασπισθεῖ τὸ συνταγματικὸ δικαίωμά της «νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀκριβῆ τήρηση τῶν συνταγματικὰ κατοχυρωμένων

δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ συνόλου» καὶ εἶχε ἀπευθύνει «ἔκκληση στὴν Κυβέρνηση... νὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν καλύτερη προστασία τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὴν ἠλεκτρονικὴ "ἐπεξεργασία δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα"», ἐνῶ ἐπιπλέον ζητοῦσε «νὰ μὴν ἐφαρμοσθῆ γιὰ κανένα λόγο τὸ 666 σὰν κωδικὸς ἀριθμὸς στὸ νέο σύστημα ταυτοτήτων τῆς Χώρας μας... γιὰ νὰ μὴ χρειασθῆ νὰ μεταβληθῆ ἕνα τμῆμα τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ μας, ἂν μὴ ὁλόκληρος, σὲ ἀντιρρησίες συνειδήσεως».

Καὶ σὲ ἐπόμενη σχετικὴ Ἐγκύκλιό της (2641/9-2-1998) ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχε ἐκφράσει τὶς σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις της γιὰ τὴ Συνθήκη Σένγκεν καὶ «τὴν βάσιμη ὑποψία, ὅτι δι' αὐτῆς ἐπιχειρεῖται ἡ ἐπιβολὴ ὁλοκληρωτικοῦ συστήματος ἐλέγχου ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς, ποὺ προσβάλλει τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο». Στὴν ἴδια ἐγκύκλιο ἡ Ἱερὰ Σύνοδος «διακηρύσσει καὶ ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκη διασφαλίσεως τῆς προστασίας τῆς προσωπικότητος, τῆς ἰδιωτικῆς καὶ οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀπορρήτου της ἐπικοινωνίας».

Μελετώντας κανεὶς τὰ σχετικὰ συνοδικὰ κείμενα, θὰ μποροῦσε νὰ παρατηρήσει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς πρὸς τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων θέτει διαρκῶς δύο ζητήματα, τὰ ὁποῖα συνοψίζονται ἄριστα ἀπὸ τὴ Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο στὸ ἀνακοινωθὲν τῆς 17ης Νοεμβρίου 2010 ποὺ ἐξεδόθη μέ ἀφορμὴ τὴν τότε σχεδιαζόμενη «Κάρτα τοῦ Πολίτη»:

«Δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ κατ' οὐδένα τρόπο, ἐμφανῆ ἢ ἀφανῆ, τὸν ἀριθμὸ 666»
«Κατ' οὐδένα τρόπο πρέπει μὲ αὐτὴ νὰ παραβιάζονται οἱ προσωπικὲς ἐλευθερίες».
Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα τῶν ταυτοτήτων διατύπωσαν βαρυσήμαντες θέσεις σύγχρονοι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὁ ὅσιος Παΐσιος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ ὁποῖος ζοῦσε τὴν ἐποχὴ ποὺ πρωτοεμφανίσθηκε τὸ ὅλο ζήτημα καὶ ἔγραψε ἰδιοχείρως κατόπιν προσευχῆς καὶ πληροφορίας ἀπὸ τὸν Θεὸ2 τὸ γνωστὸ πλέον κείμενο μὲ τίτλο «Σημεῖα τῶν καιρῶν» (1987), τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὴν πιὸ αὐθεντικὴ τοποθέτησή του γιὰ τὸ θέμα. Στὸ κείμενο αὐτὸ ὁ θεοφόρος Ὅσιος ἀποκαλύπτει μὲ σαφήνεια ὅτι «πίσω ἀπὸ τὸ τέλειο σύστημα "κάρτας ἐξυπηρετήσεως" ἀσφαλείας κομπιοῦτερ, κρύβεται ἡ παγκόσμια δικτατορία, ἡ σκλαβιὰ τοῦ ἀντιχρίστου».

Σήμερα ὁ πιστὸς ὀρθόδοξος λαός, ἔχοντας συνείδηση ὅτι ὀφείλει νὰ εἶναι σὲ ἐγρήγορση σύμφωνα μὲ ὅσα διεκήρυξαν συνοδικὰ οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅσα παρέδωσαν ὡς παρακαταθήκη οἱ πνευματέμφοροι Ἅγιοί της, ἀναμένει τὴν τελικὴ τοποθέτηση τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας σύμφωνα μὲ τὸ πρόσφατο ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (6-9-2023), μὲ τὸ ὁποῖο βεβαιώνει ὅτι «τὸ θέμα μελετᾶται σὲ ὅλες τὶς προεκτάσεις του καὶ θὰ παραπεμφθεῖ σὲ μελλοντικὴ ἔκτακτη σύγκληση τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας».

Β. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ

Θεμελιῶδες ἀξίωμα ἑνὸς κράτους δικαίου εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς διάκρισης τῶν ἐξουσιῶν οἱ ὁποῖες εἶναι τρεῖς (νομοθετική, ἐκτελεστική, δικαστικὴ) καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συγχέονται ἢ νὰ συγκεντρώνονται σὲ ἕνα πρόσωπο. Καθὼς τὰ Μέσα Ἐνημέρωσης (ΜΜΕ) θεωροῦνται 4η ἐξουσία, ἡ ὁποία ἐπίσης πρέπει νὰ λειτουργεῖ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἄλλες τρεῖς, θὰ μπορούσαμε νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ἤδη ἀναδύεται καὶ μιὰ 5η ἐξουσία, ἡ ψηφιακὴ πληροφορία – πηγὴ γιγαντιαίων ἐσόδων γιὰ τοὺς σύγχρονους μεγιστάνες τοῦ πλούτου – τῆς ὁποίας ἡ διαχείριση ὁπωσδήποτε πρέπει νὰ τεθεῖ σὲ κατάλληλο θεσμικὸ πλαίσιο ὥστε νὰ προστατευθοῦν καὶ οἱ πολίτες ὡς ἄτομα καὶ συλλογικὰ οἱ κοινωνίες καὶ ἡ δημοκρατία. Ἤδη στὶς δυτικὲς προηγμένες χῶρες, ἰδιαίτερα στὴν Ἀμερική, ἡ 5η ἐξουσία φαίνεται νὰ ἀποκτᾶ δυσανάλογα μεγάλη δύναμη ἀφοῦ π.χ. γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἀπέκλεισε τὸν τ. Πρόεδρο τῶν ΗΠΑ (Τράμπ) ἀπὸ τὰ κοινωνικὰ δίκτυα.

Ὁπωσδήποτε οἱ σύγχρονες ψηφιακὲς ἐφαρμογές, ποὺ ἐξελίσσονται διαρκῶς, προσφέρουν στὸν κάθε πολίτη ἐξαιρετικὲς δυνατότητες ποὺ διευκολύνουν τὴ ζωή του καὶ ἀποτελοῦν γιὰ τὴν Πολιτεία σημαντικὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν καθοριστικὰ στὴν κατάργηση τῆς γραφειοκρατίας, τὴν πάταξη τῆς φοροδιαφυγῆς, τὸν ἐντοπισμὸ κάθε εἴδους παραβατικότητας. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὅμως τὰ πλέον εὐαίσθητα προσωπικὰ δεδομένα τῶν πολιτῶν συγκεντρώνονται σὲ βάσεις δεδομένων, γιὰ τὶς ὁποῖες μποροῦν νὰ τεθοῦν καίρια ἐρωτήματα: Σὲ ποιὸν ἀνήκουν, ποιὸς ἔχει πρόσβαση, μὲ ποιὸ τρόπο καὶ μὲ ποιὰ διαβάθμιση γίνεται ἡ διαχείριση τῆς ψηφιακῆς πληροφορίας κ.ο.κ.

Εἶναι φανερὸ ὅτι χρειάζεται κατάλληλο νομοθετικὸ πλαίσιο, προσαρμοσμένο στὶς συνθῆκες ποὺ δημιουργεῖ ὁ σύγχρονος ψηφιακὸς κόσμος, τὸ ὁποῖο νὰ ἐγγυᾶται τὴ σύννομη χρήση ὅλων αὐτῶν τῶν ψηφιακῶν μέσων. Ὁ Νόμος – καὶ τὸ Σύνταγμα – πρέπει νὰ προστατεύει τοὺς πολίτες ἀπὸ τὴν κατάχρηση τῆς ψηφιακῆς πληροφορίας (π.χ. διακρίσεις τῶν πολιτῶν σὲ κατηγορίες, κοινωνικὸς ἀποκλεισμός, ὑποκλοπὴ στοιχείων γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους κλπ). Ὁ σύγχρονος τεχνοκρατικὸς πολιτισμὸς ὀφείλει νὰ σεβασθεῖ τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐλευθερία του καὶ νὰ διατηρεῖ πάντα ἀνοικτοὺς μὴ ψηφιακοὺς δρόμους κοινωνικῆς δραστηριότητας καὶ ἐλεύθερης ὕπαρξης, ὥστε νὰ μὴν φθάσει ὁ ἄνθρωπος στὸ σημεῖο νὰ αὐτοπαγιδευθεῖ (πρβλ. τὰ ἠθικὰ διλήμματα ποὺ προκαλεῖ ἡ ἰλιγγιώδης ἀνάπτυξη τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης).

Γ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

Ἔπειτα ἀπὸ τὶς ἀνωτέρω ἐπισημάνσεις καὶ ἐξετάζοντας τὰ ὅσα ἔχουν ἀνακοινωθεῖ σχετικὰ μὲ τὴν ἔκδοση τῶν νέων Δελτίων Ταυτοτήτων (ID-1), ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε πρωτίστως ὅτι οἱ νέες ταυτότητες δὲν φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιχρίστου ἢ τὸν ἀριθμὸ 666 καὶ συνεπῶς δὲν τίθεται θέμα ἄρνησης τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν παραλαβή τους. Ὡστόσο ἀκόμα κι ἂν δὲν τίθεται πρὸς τὸ παρὸν ζήτημα ὁμολογίας πίστεως, τίθεται ὅμως θέμα προσωπικῆς ἐλευθερίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐρωτήματα ποὺ δημιουργοῦν σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις:

1. Γιατί συλλέγονται τὰ προσωπικά μας βιομετρικὰ στοιχεῖα;

Βιομετρικὰ στοιχεῖα ὀνομάζονται τὰ μοναδικά, μετρήσιμα, φυσικὰ γνωρίσματα ἑνὸς ἀτόμου (π.χ. φωτογραφία προσώπου, δακτυλικὰ ἀποτυπώματα, ἴριδα ματιοῦ, ὕψος), τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται προκειμένου νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ ταυτότητά του3. Ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ συλλέγονται τὰ βιομετρικά μας δεδομένα;

Ὅταν τὸ ἔτος 2000, κατόπιν ὁδηγίας τῆς Ἀρχῆς Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων, εἶχε ἀπαλειφθεῖ τὸ θρήσκευμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες, ἡ ἴδια Ἀρχὴ εἶχε ἐπίσης ἀποφασίσει ὅτι οἱ Ἀρχὲς δὲν θὰ πρέπει νὰ συλλέγουν, νὰ ἀναγράφουν ἢ νὰ ἐπεξεργάζονται προσωπικὰ στοιχεῖα ὅπως εἶναι τὸ δακτυλικὸ ἀποτύπωμα. Μάλιστα συμπλήρωνε στὴν ἀπόφαση ὅτι «ἡ Ἀρχὴ σὲ περίπτωση μὴ συμμόρφωσης θὰ ἐπανέλθει...». Πράγματι τότε, μαζὶ μὲ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ θρησκεύματος καταργήθηκε καὶ τὸ δακτυλικὸ ἀποτύπωμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες.

Ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ἄρχισαν νὰ ἐκδίδονται διαβατήρια μὲ βιομετρικὰ στοιχεῖα. Ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων στὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν ἀντέδρασε.

Σήμερα στὶς νέες ταυτότητες ἀποθηκεύονται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικὰ δεδομένα μας (φωτογραφία, 2 δακτυλικὰ ἀποτυπώματα, ὕψος) καὶ δημιουργεῖται ἔτσι πανελλήνιο ἀρχεῖο βιομετρικῶν καὶ προσωπικῶν δεδομένων, στὸ ὁποῖο θὰ ἔχει ἄμεση πρόσβαση καὶ ἡ ἑταιρεία ποὺ ἀνέλαβε τὴν ἔκδοση τῶν ταυτοτήτων. Ὡστόσο ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων, ποὺ ἔδειξε ὑπερβολικὴ εὐαισθησία γιὰ νὰ ἀπαλειφθεῖ τὸ θρήσκευμα ἀπὸ τὶς ταυτότητες ὡς εὐαίσθητο προσωπικὸ δεδομένο, τηρεῖ ἀπόλυτη σιωπὴ γιὰ τὴν καταγραφὴ τῶν βιομετρικῶν μας δεδομένων, ἐνῶ τώρα ὁ κίνδυνος εἶναι πραγματικὸς καὶ μεγάλος.

Εὔστοχα σημειώνει κάποιος νομικός: «Τὸ 2000, ἐκσυγχρονισμὸς στὴν Ἑλλάδα σήμαινε τὴν ἀπάλειψη τοῦ θρησκεύματος καὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἀποτυπώματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες ὡς μέσο προστασίας τῶν προσωπικῶν δεδομένων καὶ ὑπεράσπισης τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου. Εἴκοσι χρόνια μετά, ... “ἐκσυγχρονισμὸς” σημαίνει τὴν

ὑποχρεωτικὴ ἀποδοχὴ σήμανσης τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἕνωσης, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ λάβει ἕνας πολίτης δελτίο ταυτότητας»4.

Μᾶς προβληματίζει ἔντονα ἡ δημιουργία μιᾶς κεντρικῆς βάσης τυποποιημένων βιομετρικῶν δεδομένων ὅλων τῶν πολιτῶν καὶ ἀναρωτιόμαστε: Γιατί θὰ πρέπει νὰ ἀποθηκεύονται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικὰ χαρακτηριστικὰ κάθε πολίτη; Δὲν ἀρκοῦσε ἡ φωτογραφία πάνω στὴν ταυτότητα, ὅπως ὑπῆρχε μέχρι τώρα, γιὰ τὴν ταυτοποίησή του;... Εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ ἐκτυπώνονται βιομετρικὰ δεδομένα μόνο στὴν ταυτότητα (στὴν ἔντυπη ἔκδοση ποὺ εἴχαμε μέχρι τώρα) καὶ ἄλλο πράγμα νὰ διατηροῦνται ψηφιακὰ τὰ βιομετρικὰ δεδομένα σὲ κεντρικοὺς ὑπολογιστὲς (servers). Εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ συλλέγεις βιομετρικὰ δεδομένα ἀπὸ κάποιους προαιρετικὰ καὶ περιστασιακὰ (ὅπως συμβαίνει ἤδη μὲ τὸ διαβατήριο) καὶ ἄλλο πράγμα νὰ συλλέγονται βιομετρικὰ δεδομένα ἀπὸ ὅλους ὑποχρεωτικά. Καὶ ἀκόμη εἶναι ἄλλο πράγμα νὰ ἔχεις τὰ δεδομένα διάσπαρτα ἀπὸ διαφορετικὲς πηγὲς καὶ ἄλλο πράγμα νὰ τὰ ἔχεις τυποποιημένα καὶ δομημένα σὲ μιὰ κεντρικὴ βάση δεδομένων. Μήπως τελικὰ τὸ ὅλο ἐγχείρημα γιὰ τὴν ἔκδοση νέων ταυτοτήτων μὲ βιομετρικὰ δεδομένα εἶναι ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς παγκόσμιου ἀρχείου ὅλων τῶν πολιτῶν σὲ ψηφιακὴ μορφή;

2. Εἶναι παντοῦ ὑποχρεωτικὲς οἱ ταυτότητες;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὄχι. Ὑπάρχουν πολλὲς προηγμένες χῶρες στὸν κόσμο (Ἀγγλία, Ἡνωμένες Πολιτεῖες, Αὐστραλία, Καναδᾶς, Ἰαπωνία κλπ)5 ποὺ δὲν ὑποχρεώνουν τοὺς πολίτες νὰ ἔχουν ταυτότητα, ἀλλὰ ἀποδέχονται ὡς πιστοποιητικὰ ταυτοποίησης καὶ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα. Γιὰ παράδειγμα, στὴν Ἀγγλία οἱ πολίτες χρησιμοποιοῦν βιομετρικὰ/ἠλεκτρονικὰ διαβατήρια -προαιρετικὰ- καὶ διπλώματα ὁδήγησης γιὰ τὴν ταυτοποίησή τους.

Ὁπωσδήποτε οἱ χῶρες ποὺ ἐφαρμόζουν τὴ συνθήκη Σένγκεν ἔχουν ὑποχρέωση νὰ τηροῦν κάποιες διαδικασίες ταυτοποίησης, ὥστε ἡ ἐλεύθερη διακίνηση τῶν πολιτῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν αὐτῶν νὰ εἶναι ἀσφαλής. Ὡστόσο ὑπάρχουν ἐναλλακτικοὶ τρόποι γιὰ νὰ ταυτοποιοῦνται οἱ πολίτες καὶ τοὺς ὁποίους χρησιμοποιοῦν χῶρες ποὺ ἀνήκουν στὴ ζώνη Σένγκεν (π.χ. Αὐστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία) χωρὶς νὰ ἐπιβάλλουν ὑποχρεωτικὰ τὴν ταυτότητα6. Ὑπάρχουν ἐπίσης χῶρες ποὺ ἀντιδροῦν στὶς ψηφιακὲς ταυτότητες, ὅπως π.χ. ἡ Ἑλβετία, ὅπου οἱ πολίτες σὲ δημοψήφισμα (Μάρτιος 2021) καταψήφισαν νομοσχέδιο ποὺ ἀφοροῦσε τὴ δημιουργία ἑνὸς ἐθνικοῦ συστήματος ψηφιακῆς ταυτότητας, καθὼς θεώρησαν ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις γιὰ τὴν προστασία τῶν προσωπικῶν τους δεδομένων.

Μὲ τὸν ὑπ’ ἀριθ. 2019/1157 Κανονισμὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου7 καὶ τοῦ

Συμβουλίου τῆς Ε.Ε. τῆς 20ῆς Ἰουνίου 2019 καθιερώνεται ἡ ὑποχρέωση τῶν κρατῶν – μελῶν νὰ ἐκδίδουν ἀσφαλῆ ταξιδιωτικὰ ἔγγραφα καὶ ἔγγραφα ταυτότητας ποὺ θὰ περιλαμβάνουν συγκεκριμένα πρότυπα ἀσφαλείας καὶ βιομετρικὰ δεδομένα, γιὰ λόγους καταπολέμησης τῆς ἀπάτης καὶ τῆς πλαστογράφησης τῶν ἐγγράφων ταυτότητας. Ὡστόσο ὁ ἴδιος εὐρωπαϊκὸς Κανονισμὸς θεσπίζει τὴν ὑποχρέωση τῶν κρατῶν νὰ ἀποδέχονται – μὲ τρόπο ποὺ δὲν προκαλεῖ κοινωνικὲς διακρίσεις εἰς βάρος τῶν πολιτῶν – γιὰ λόγους ταυτοποίησης καὶ μὴ ταξιδιωτικὰ ἔγγραφα, ὅπως εἶναι ἡ ἄδεια ὁδήγησης (Ἀριθμὸς 12 τοῦ Κειμένου τῶν Συμπερασμάτων). Ἑπομένως, κατὰ μείζονα λόγο, καὶ τὰ ἰσχύοντα δελτία ἀστυνομικῆς ταυτότητας ὡς κρατικὰ ἔγγραφα διατηροῦν τὴν ἰσχύ τους – ὡς νόμιμα ἔγγραφα ταυτοποίησης – καὶ μποροῦν νὰ ἐπέχουν ἔναντι τῶν τρίτων θέση ἀπόδειξης τῆς ταυτότητας τοῦ κατόχου.

Ποιὸς ὁ λόγος λοιπὸν νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὲς οἱ νέες ταυτότητες; Γιατί νὰ μὴν δοθεῖ στοὺς πολίτες τὸ δικαίωμα νὰ διατηρήσουν τὶς ταυτότητες παλαιοῦ τύπου ἢ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα ποὺ θεωροῦνται ἔγκυρα γιὰ τὴν ταυτοποίησή τους;

3. Ἡ νέα ταυτότητα θὰ εἶναι μέσο ταυτοποίησης ἢ κάρτα ψηφιακῶν ὑπηρεσιῶν;

Ἡ Κυβέρνηση μὲ Κοινὴ Ὑπουργικὴ Ἀπόφαση (8200/0-297647/10-4-2018) θέλησε νὰ προσθέσει στὴ νέου τύπου ταυτότητα δυνατότητες συναλλαγῆς μὲ τὶς Ὑπηρεσίες τῆς Ἠλεκτρονικῆς Διακυβέρνησης. Ὡστόσο τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας μὲ τὴν ὑπ’ ἀριθ. 2388/2019 ἀπόφαση τοῦ Δ΄ Τμήματος ἀκύρωσε τὴν ἐν λόγω ΚΥΑ ὡς πρὸς τὴν διάταξη αὐτή, καθὼς διαπίστωσε ἔλλειμμα ὡς πρὸς τὸ νομοθετικὸ πλαίσιο γιὰ τὶς Ὑπηρεσίες Ἠλεκτρονικῆς Διακυβέρνησης, οἱ ὁποῖες «ἔχουν εὐρύτατο περιεχόμενο». Στὴν ἴδια ἀπόφαση τὸ ΣτΕ κρίνει ὅτι δὲν νομιμοποιεῖται τὸ κράτος νὰ συλλέγει στοιχεῖα τὰ ὁποῖα «δὲν εἶναι κρίσιμα γιὰ τὴν ἀπόδειξη τῆς ταυτότητας τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν». Εἶναι σαφὲς ὅτι τὸ ΣτΕ θεωρεῖ τὴν ταυτότητα ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο μέσο ταυτοποίησης τοῦ κατόχου της καὶ σὲ καμία περίπτωση κάρτα ἄσκησης δικαιωμάτων.

Παρὰ ταῦτα ἡ Κυβέρνηση δὲν φαίνεται νὰ ἔχει συμμορφωθεῖ μὲ τὴν ἀπόφαση τοῦ ΣτΕ, καθὼς στὴν τελευταία τροποποίηση τῆς ὡς ἄνω ΚΥΑ (ΦΕΚ Τεῦχος Β 824/17-2-2023) ἀναφέρει ὅτι «θὰ δύναται νὰ ἀποθηκευθοῦν τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὶς Ὑπηρεσίες Ἠλεκτρονικῆς Διακυβέρνησης, ἐὰν ἀποφασισθεῖ νὰ συμπεριληφθοῦν στὸ ἐν λόγω μέσο», χωρὶς ὅμως νὰ ὁρίζει ἂν τελικὰ θὰ ἀποθηκευθοῦν ἄλλα στοιχεῖα, ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ στοιχεῖα καὶ ποιὲς οἱ Ὑπηρεσίες ποὺ θὰ ἐξυπηρετοῦν. Συνεπῶς ἡ χρήση τοῦ νέου τύπου ταυτότητας ὡς κάρτας συναλλαγῆς μὲ τὶς Ὑπηρεσίες Ἠλεκτρονικῆς Διακυβέρνησης δὲν εἶναι νομικὰ κατοχυρωμένη, ὅλη δὲ αὐτὴ ἡ ἀσάφεια κλονίζει τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν πολιτῶν, καθὼς αὐτὴ ἡ

ἐπαγγελλόμενη διευκόλυνση δημιουργεῖ προϋποθέσεις γιὰ τὴ συστηματικὴ παρακολούθηση ὅλου του φάσματος τῆς κοινωνικῆς καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς.

Καὶ ἐνῶ δὲν ὑπάρχει σαφὲς νομικὸ πλαίσιο, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι προωθεῖται τὸ «ψηφιακὸ πορτοφόλι», τὸ ὁποῖο θὰ ἀποτελεῖ τὸ «κλειδὶ» γιὰ ὅλες τὶς συναλλαγὲς τῶν πολιτῶν μὲ δημόσιες ὑπηρεσίες, Τράπεζες, καταστήματα κλπ. Πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο (14-6-2022) ὁ τότε Ὑπουργὸς Ψηφιακῆς Διακυβέρνησης ἀνακοινώνοντας τὴ δυνατότητα γιὰ κάθε πολίτη νὰ ἔχει ψηφιακὰ τὴν ταυτότητα καὶ τὸ δίπλωμα ὁδήγησης στὴν ἐφαρμογὴ gov.gr Wallet, δήλωνε: «Ἡ ταυτότητα εἶναι ἕνα μέσο ταυτοποίησης στὸν φυσικὸ κόσμο, ἡ πιὸ οὐσιαστικὴ ταυτότητα εἶναι ἡ ταυτότητα ποὺ ἔχουμε γιὰ τὶς ψηφιακὲς ὑπηρεσίες. Ὅλα γίνονται ψηφιακὰ πλέον»8. Συνεπῶς ἡ νέου τύπου ταυτότητα ἀποτελεῖ μόνο τὸ πρῶτο βῆμα σὲ μιὰ πορεία ποὺ ὁδηγεῖ σὲ πλήρη ἔλεγχο τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν δραστηριοτήτων τῶν πολιτῶν.

* * *

Οἱ νέες ταυτότητες φαινομενικὰ συνεπάγονται τεράστιες εὐκολίες καὶ γιὰ τοὺς πολίτες καὶ γιὰ τὴν κυβέρνηση. Ὡστόσο στὸ βωμὸ τῶν ἀνέσεων καὶ τῶν εὐκολιῶν θυσιάζονται οἱ προσωπικές μας ἐλευθερίες καὶ τὸ δικαίωμά μας στὴν ἰδιωτικότητα. Τὸ χειρότερο ὅμως εἶναι ὅτι αὐτὰ τὰ ἔχουμε οἱ ἴδιοι ἀπεμπολήσει στὸ βαθμὸ ποὺ ἤδη ἔχουμε παραδοθεῖ στὰ μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες ἐφαρμογὲς τοῦ κινητοῦ τηλεφώνου μας ποὺ χρησιμοποιοῦμε εἴτε γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησή μας εἴτε γιὰ τὴν ἐνημέρωση ἢ τὴν ψυχαγωγία μας, παρέχοντας ὡς ἀντάλλαγμα ἕνα τεράστιο ὄγκο τῶν πιὸ εὐαίσθητων καὶ προσωπικῶν δεδομένων μας.

Εἶναι καιρὸς νὰ τοποθετηθοῦμε ὑπεύθυνα καὶ νὰ διαφυλάξουμε τὸ θεόσδοτο δῶρο τῆς ἐλευθερίας μας. Οἱ νέες ταυτότητες ἀποτελοῦν ἕνα ἀκόμη βῆμα ποὺ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει στὸν τέλειο ὁλοκληρωτισμό. Προετοιμάζουν τὴν ὑποδομὴ μιᾶς παγκόσμιας δικτατορίας, ἡ ὁποία παραπέμπει σὲ παρόμοιο σύστημα μὲ αὐτὸ ποὺ περιγράφεται στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου, ὅταν κανεὶς δὲν θὰ μπορεῖ νὰ ἀγοράζει ἢ νὰ πουλᾶ κάτι παρὰ μόνο ἂν θὰ ἔχει τὴ σφραγίδα καὶ τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου· «ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ» (ιγ’ 16-17).

Ἂς μὴν βιαστοῦμε λοιπὸν νὰ παραλάβουμε τὶς νέες ταυτότητες. Ἂς διαμαρτυρηθοῦμε πρὸς κάθε κατεύθυνση ὥστε νὰ μὴν ἐπιβληθοῦν ὑποχρεωτικά. Παράλληλα, ἂν θέλουμε νὰ ὑπερασπισθοῦμε πραγματικὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰδιωτικότητά μας, ἂς μὴν περιορισθοῦμε στὸ νὰ ἀρνηθοῦμε τὶς νέες ταυτότητες. Ἂς μάθουμε νὰ ζοῦμε μὲ «ψηφιακὴ ἐγκράτεια», δηλαδὴ χρησιμοποιώντας τὶς σύγχρονες ψηφιακὲς ἐφαρμογὲς στὸ βαθμὸ ποὺ μᾶς εἶναι ἀπαραίτητες. Εἶναι καλὸ

νὰ συνηθίζουμε στὴν ἰδέα ὅτι μπορεῖ κάποτε νὰ μᾶς ἀπαγορευθεῖ ἡ πρόσβαση σ' αὐτές. Μπορεῖ κάποτε νὰ χρειασθεῖ νὰ ἀπαρνηθοῦμε ὅλες αὐτὲς τὶς διευκολύνσεις προκειμένου νὰ μὴν ἀρνηθοῦμε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ἂς ἔχουμε τὴν «καλὴ ἀνησυχία», ποὺ ἔλεγε ὁ ἅγιος Παΐσιος, ὥστε νὰ μᾶς προβληματίζουν τὰ γεγονότα καὶ νὰ γίνονται ὅλα αὐτὰ ἀφορμὴ γιὰ βαθύτερη μετάνοια καὶ ἐντονότερο πνευματικὸ ἀγώνα πάνω στὴ στέρεη βάση τῆς πίστεως ποὺ θὰ μᾶς τονώνει καὶ θὰ μᾶς κάνει «νὰ νιώθουμε θεϊκὴ παρηγοριά». Ἂς καλλιεργοῦμε τὸ ἀσκητικὸ καὶ μαρτυρικὸ φρόνημα ὄχι ἁπλὰ γιὰ νὰ ἐπιβιώσουμε στοὺς δύσκολους καιρούς, ἀλλὰ γιὰ νὰ μείνουμε σταθεροὶ στὴν πίστη μας καὶ ἀσφαλεῖς μέσα στὴν ἁγία Κιβωτὸ τῆς Ἐκκλησίας μας.

-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ-

[1] Βλ. συλλογὴ ὅλων τῶν σχετικῶν κειμένων στό: «ἐν Συνειδήσει», ἔκτακτη ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγάλου Μετεώρου, Αὔγουστος 1997.

[2] Ἁγ. Παϊσίου Ἁγιορείτου, ΛΟΓΟΙ Β' «Πνευματικὴ Ἀφύπνιση», σελ. 103

[3] https://www.passport.gov.gr/e-passport/biometrics.html

[4] Θανάσης Καμπαγιάννης, δικηγόρος, στό: https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/gia-tis-nees-taftothtes/

[5] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/National_ID_card_policy.svg , https://en.wikipedia.org/wiki/Identity_document

[6] ὅ.π.

[7] Γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐπεξεργασίας τῶν δακτυλικῶν ἀποτυπωμάτων καί ἐν γένει γιὰ τὴ νομιμότητα τοῦ Κανονισμοῦ 2019/1157 τῆς ΕΕ ἐκκρεμεῖ ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἕνωσης (ΔΕΕ) κατόπιν προδικαστικοῦ ἐρωτήματος γερμανικοῦ Πρωτοδικείου, στὸ ὁποῖο προσέφυγε Γερμανὸς πολίτης ποὺ δὲν ἐπιθυμοῦσε νὰ δακτυλοσκοπηθεῖ! Βλ. Ὑπόθεση C-61/22 RL κατὰ Landeshauptstadt Wiesbaden, https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=275040&pageIndex=0&

[8] https://www.ethnos.gr/greece/article/212170/pierrakakhsstakinhtathlefonaoitaytothteskaita